СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 192. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 19. серпня 1931.

VOL. XXXIX. No. 192. Jersey City, N. J., Wednesday, August 19, 1931. THREE CENTS.

ДОБАЧУЮТЬ РАТУНОК СВІТА У ФІНАНСОВІМ ПРОВОДІ АМЕРИКИ

ВИЛІЄМСТАВН. — В Політичнім Інституті дебатовано над світовою крізою. Дебатуючі економісти і диплъомати твердили, що не буде в світі спокою, поки не прийде до радикальної ревізії воєнних довгів і німецьких репарацій, а фінансовий провід не перейде в руки Злучених Держав, які мусять працювати при уздоровленню економічного положення світа спільно з Великою Британією і Францією.

Далі обвинувачувано американських банкирів за те, що вони своїми лихварськими фінансовими операціями спричинюють побільшення крізи. Та деякі підносили, що годі, приміром, вести чесно бизнес у краях Полудневої Америки, бо там треба при кождій фінансовій операції оплачувати великі хабарі політикерам.

НЕ ВИДНО КІНЦЯ СТРАЙКУ.

ПЕТЕРСОН (Ню Джерзи). — Не то що нема ніякого вигляду на ліквідацію страйку робітників шовкових фабрик, але треба надіятися поширення страйку, до чого робляться приготовання з боку робітників, як теж розпочато широку кампанію по цілім краю за фонд на допомогу страйкуючим.

РІЖНІ ВІДОМОСТИ ПРО ПОВСТАННЯ НА КУБІ.

ГАВАНА. — З Куби доходять протилежні вісти. Уряд подає, що президент Мачадо вже є паном ситуації та що повстанців розгромлено. А з повстанчих жерел доносять, що повстання поширюється далі. Повстанці кажуть, що їм лекше вести боротьбу, бо вони не мають ніяких видатків, бо боряться без заплати, а уряд мусить кождого дня виплачувати великі суми на оплату своїх жовнірів.

В МЕКСИКУ СПАЛИЛИ ДВІ ЦЕРКВИ.

МЕКСИКО СІТИ. — Доносять, що антиклерикальні елементи підпалили ґазоліною дві католицькі церкви: одну в місті Вера Круз, а другу в малім селі в стейті Вера Круз.

ПОЗАМИКАЛИ НАФТОВІ ЖЕРЕЛА.

ДАЛЯС (Тексас). — Ґовернор стейту проголосив стан облоги в 4 повітах і замкнув 1,631 нафтових жерел.

Зарядження видано тому, щоби спинити надпродукцію нафти. З того зарядження надіються підвищення цін на нафту.

ЗА ПРИСТУПЛЕННЯ ДО ГАҐСЬКОГО СУДУ.

АТЛЕНТИК СІТИ. — Екзекутива Американської Федерації Праці заявилася за приступлення Злучених Держав до Міжнародного Суду в Газі, бо цього вимагає справа міжнародного замирення.

БЕРУТЬСЯ ДО РЕПУБЛИКАНЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Републиканці переперли в леґіслятурі зарядження слідства щодо господарки демократичної адміністрації Ню Йорку.

Тепер сенатор Доніґен, демократ, домагатиметься в леґіслятурі поширення слідства на цілий стейт, щоби розглянутися в хабарництві републиканських урядовців.

ДІТОЧИЙ ПАРАЛІЖ ЗМЕНШУЄТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — Назагал є щораз менше випадків діточого паралїжу. Але в шпиталях в Ню Йорку все ще лежить 1,470 спаралїжованих дітей.

СТРАЙКАРІ ЗБИРАЮТЬСЯ ДО ГУВЕРА Й ДОКА.

ФЕЙРМОНТ (Вест Вірджінія).—Ван Бітнер, головний представник „Юнайтед Майн Воркерс оф Амеріка" у Вест Вірджінії, звернувся до президента Гувера в імени 6,000 страйкуючих майнерів і заявив, що страйкарі годяться сейчас вернути до роботи, а справу своїх домагань передати до вирішення президентови Гуверови, або секретареви праці Докови.

ПЯТЬДНЕВНИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ БЛИЗЬКИЙ.

ВАШИНҐТОН. — В урядових кругах застановляються над пятьдневним тижнем праці й є тої думки, що він буде скоро заведений та що будуть задержані високі заробітні платні.

ЗАКИДУЄ СОВІТАМ РОЗТРАТНІСТЬ.

НЮ ЙОРК. — До Злучених Держав повернув Френк Ноксон, президент Торговельної Палати в Александрії, в Вест Вірджінії, котрий їздив оглядати совіти.

Ноксон каже, що господарка совітів мусить завалитися, або совіти завернуть зі своєї дороги. Сталін, каже Ноксон, розкидає грішми як „пяний моряк". Така витрата мусить, на його думку, остаточно скінчитися крахом навіть у такій державі як совітська, де терпеливість і посвята з боку народу е прямо безграничні.

РОБІТНИЧІ ЗАКОНИ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО СІТИ. — Мексико дістане нове робітниче законодавство, яке дає широкі права робітництву, признає і бере в охорону робітничі юнії, страйки та дбає краще про охорону життя робітника.

ЗАСІДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.

В четвер, 2. липня ц. р., відбулося засідання послів і некаторів Української Парляментарної Репрезентації, на якому для поінформовання Союза Націй про політичне положення й становище українського народу в межах Польщі ухвалено ряд резолюцій, а саме резолюції: 1) про подяку Союзові Націй і Комітетови Трох за докладний і безсторонний розгляд українських петицій; 2) в справі пресового комунікату Трох з дня 23 травня ц. р.; 3) в справі невиконання міжнародніх зобовязань, а зокрема зобовязань устійнених рішенням Ради Амбасадорів з дня 15 березня 1923 р. та про потребу поширення їх на усі українські землі, цебто також на Волинь, Холмщину, Підляша й Полісся на основі проекту статута для Східньої Галичини, принятого Найвищою Радою 20 листопада 1919 р.; 4) в справі звільнення з слідчого арешту українських послів та амнестії для українських політичних вязнів; 5) в справі способу ліквідації подій з осени минулого року (покарання винних, винагороди всіх шкід і втрат); 6) в справі політичного положення українського народу в Польщі під теперішню хвилину.

КРОВАВІ ПОРАХУНКИ.

Наставника при будівельній роботі при вул. Білінських у Львові, Влад. Мосціцького, закололи ножами три бандити: Вл. Сусь, Фр. Ґаліцінський і Ант. Пйотровський. Всіх арештовано.

ОБМАНСТВО.

Стефан Стеців, господар зі Звенигорода, пов. Бібрка, привіз до Львова фіру сіна на продаж. На вул. Янівській приступив до нього якийсь чоловік і виторгував сіно за 30 зол. Опісля велів завести його до заведення Альбертинок при вул. Золотій і зложити на стрих. Коли зажадав заплати, господині сказали йому, що сіно вже заплачене. 60 зол. вони дали чоловікови, який його привіз. Стеців звернувся на поліцію, щоби вишукати обманця.

АМАТОР ЧУЖИХ ДОЛЯРІВ.

Перед карним трибуналом у Львові станув, як відомо, листонош Ізидор Щурко, обвинувачений за обкрадання американських листів. При домовій ревізії знайшли у нього поверх 300 листів зі знищеними ковертами. До найбільше пошкодованих належать між іншими мешканці Свято-Юрської Гори. Пропало багато листів до митрополита Шептицького, епископа Будки і інших. Висота заподіяної шкоди переходить 500 долярів. Щурка засуджено на 10 місяців тяжкої вязниці.

КОСОЮ ВІДТЯВ ГОЛОВУ.

В селі Утіха коло Вильна господар Ян Зиґер підчас сварки за ґрунт відтяв косою голову свому братови.

СПРОНЕВІРЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ ГРОШЕЙ.

В Кальнім, пов. Бережани, арештовано касієра громадського уряду, Стефана Павлюка, за спроневірення з громадської каси 1,260 зол.

ЯК БОЛЬШЕВИКИ СТЯГАЮТЬ ВІД СЕЛЯН ПОДАТКИ.

Не дасть сам господар податку — силою заберуть. Минулої осени робили так: ходить комісія по хатах і при обмолоті підраховує скількість зерна; залишається хазяїнови 20 пудів на кожного їдця в сімї, 20 пудів на коняку, 15 пудів на свиню, 10 пудів на корову — а всю решту вивези хлібозаготівельним органам по твердій ціні. Не вивезе — самі заберуть „під метьолку", а господаря до Допру як злочинця.

Самообкладання проходить пізніше, аж тоді, як „викачають" державно-кампанійські оподаткування.

Тут обертають іншим боком.

— Містки, дороги полагодити треба? — Треба.

— Школа, Сельбудинок-освіта потрібна? — Потрібна.

— Лікарня необхідна? — Необхідна.

— То даймо 5—10 тисяч на самообкладання.

— Та миж податок на те платимо. Хай держава нам дасть школи, лікарню й шляхи.

— Ша. Держава бідна, вона індустріялізацію проводить, колись зможе сама, а сьогодні нам школи треба? — Треба. — Лікарня потрібна? — Конче.— А містки, шляхи полагодити? — Негайно. — Ну, то хто проти цього?

Самообкладання приймають „сознательні" громадяни добровільно, а стягається примусово, скільки в кого видушити можна. Зранку до вечора лазять „здирщики" (збірщики) попід хати й циганять.

СКІЛЬКИ ВИХОДИТЬ ҐАЗЕТ НА МАДЯРЩИНІ?

Найновіща статистика показує, що на Мадярщині виходить 1,430 ґазет, з котрих в самім Будапешті 809. З них одна пята часть є політичні ґазети. Денників є 77, тижневиків 239, журналів 430, раз на рік 25, ріжних 4. Мадярською мовою писані 1,197, німецькою 112, французькою 46, анґлійською 34, італійською 14, грецькою 2, латинською 10, есперанто 1, румунською 1, чеською 1, єврейською 1 і сербською 1.

ОБМАНСТВО.

М. Породько з Куликова винаймив садовину у Здзіслава Лінчака на Пасіках під Львовом і виплатив йому за те 300 зол. Згодом переконався, що впав жертвою обманства, бо Лінчак винаймив уже давніше сад кому іншому і тепер не хоче грошей йому звернути. Справа пішла на судову дорогу.

ПОЖЕЖА.

В Биткові, пов. Надвірна, вибухнула в будинках Гната Осідла пожежа, що при вітрі перекинулася на сусідні будинки. Згоріло 10 господарських загород. Вогонь повстав наслідком підпалу Онуфра Осідла, божевільної людини, якого арештовано.

ДАЛЬШЕ РОЗВЯЗУЮТЬ „ЛУҐИ".

Тернопільське воєвідство розвязало в 1931 р. т-ва „Луги" в селах: Городище, Денисів, Чернилів Руський, Ладичин, Острів, Домаморич, Бірки Великі, Курівці, Івачів Горішний, Заруде, Янківці і Семаківці.

ПРИКРИЙ ІНЦИДЕНТ У ФРАНЦУСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

У французькім парляменті дійшло до прикрого інциденту. Підчас голосування над законопроектом у справі Трансатлянтійського Товариства депутат крайної правиці, Буйон, вхопив премієра Ляваля за сурдут. Ляваль вирвався з рук Буйона, а інші посли окружили негайно Буйона, щоби не допустити до скандалу. Інцидент цей викликав серед усіх послів помітне схвилювання.

НІМЕЦЬКІ СТУДЕНТИ ДЕМОНСТРУЮТЬ.

В Бресляві відбулися студентські протестаційні віча, скликані під кличем боротьби проти версальського договору. Провідник Союза націоналістичного студенства заявив, що молода ґенерація ніколи не згодиться визнати версальський договір і плян Йонґа, який ще 59 літ тяжітиме над Німеччиною.

Після віча студенти рушили походом через місто. Поліцію, яка хотіла інтервеніювати, демонстранти приняли ворожими окликами. Поліція розігнала демонстрантів щойно пізним вечером.

КРОВАВИЙ СПОРТ.

Підчас останнього мечу між Україною і Світезю у Львові прийшло між публикою до бійки, з якої Яків Рибка вийшов з розваленою головою. Воєвничий настрій панував у Яворові підчас мячевих змагань між місцевою дружиною і перемиською. Публика побила суддю Татарського за сторонничість так, що він під охороною поліції і переодітий вийшов із грища.

БАНДИТИЗМ НА ЗАЛІЗНИЦЯХ У ПОЛЬЩІ.

У поспішному потязі між Познанем і Варшавою до переділу другої кляси, в якому їхав інж. Ґрудзінський з жінкою, вдерся якийсь опришок, захопив з полиці касетку з дорогоцінностями і вибіг. За ним побігла п. Ґрудзінська і на кінці потягу звела боротьбу, наслідком якої обоє мало не випали на шини. На оборону жінки прибіг вкінці Ґрудзінський і вратував її від смерти. У тім самім часі другий бандит украв з переділу велику валізу з річами і також вискочив. Слідство викрило, що бандити мали третього спільника, який способом, відомим тільки залізничій службі, звільнив рух потягу та уможливив усім тром утечу. Поліція покищо не попала ще на їх сліди.

КРІВАВИЙ РЕЖІМ.

В селі Голендрах біля Винниці розстріляно на підставі присуду ҐПУ двох польських селян, Мартина Куцінського і Болеслава Чосницького, що втікли з примусових робіт архангельської округи і прийшли до села, де жила їх рідня.

УРЯДНИК СТАРОСТВА ДЕФРАВДАНТОМ.

Окружний суд у Луцьку засудив на пів року вязниці бувшого начальника канцелярії місцевого старости, Альфонса Вержбовського, за спроневірення 20 тисяч зол. Гроші, які впливали до старостава, він пускав на забави. 16 тисяч зол. звернула його родина.

КОНҐРЕС МЕНШИН ВІДБУДЕТЬСЯ ПРИ КІНЦІ СЕРПНЯ

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ВИЇЖДЖАЄ НА КОНҐРЕС НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН.

ЖЕНЕВА. — Тут відбудеться в останніх днях серпня цього року Конґрес Національних Меншин.

З західньої України має виїхати на цей конґрес делеґація українських партій. Склад делеґації ще не усталений.

СМЕРТЬ ВИЗНАЧНОГО УКРАЇНСЬКОГО СОЦІЯЛІСТИЧНОГО ПРОВІДНИКА.

ЛЬВІВ. — В санаторії в Шклі помер дня 31 липня визначний український соціялістичний діяч, Микола Ганкевич.

Був він основателем української соціял-демократичної партії. В часі війни був членом Президії Української Ради.

Похорон відбувся у Львові.

НОВІ КРЕДИТИ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ.

БАЗИЛЕЯ. — Конференція міжнародніх банкирів викінчила вже пляни фінансової допомоги для Німеччини, а саме усталила умови, на яких Німеччина має дістати сейчас коротко-реченцеві кредити та яка частина цих кредитів має бути перемінена на довго-реченцеві.

Ціла сума кредитів, даних Німеччині, мала би виносити до 1 міліярда 250 міліонів долярів.

Конференція остерігає Німеччину, що вона мусить господарити ощадно.

КИТАЙ ХОЧЕ КУПУВАТИ ЗБІЖЕ В АМЕРИЦІ.

ШАНҐГАЙ. — Нанкінський уряд почав переговори з американським урядом про закупно в Америці більшої скількости збіжа на довго-термінові кредити.

Уряд думає вживати цього збіжа на поратунок голодуючих у долині ріки Янґтсе.

Американський уряд не противиться продажі, але не знає, яку ґарантію може дати нанкінський уряд, що його зобовязання будуть виконані.

Деяку перешкоду справляє теж те, що Китай признає ще за основу торговлі срібло, а це вічно хитається в ціні.

ВІСТКА ПРО ПРИЛЕТ ЛИНДБЕРҐІВ ДО ЯПОНІЇ ПЕРЕДЧАСНА.

ТОКІО. — Вістка про те, що Линдберґи наближаються на своїм літаку до берегів Японії, показалася передчасною, бо як показується, бурі задержали Ліндберґів на Сибіри, так, що вони ще не вилетіли з Петропавловська.

Над островами Курилями залягли густі мраки, які роблять лет дуже небезпечним.

Американський летун Пенґборн, покараний японським судом за переступлення закона проти шпіонажі, заплатив свою кару в сумі 1,025 долярів.

СОВЄТСЬКІ УСПІХИ.

МОСКВА. — „Промислова Ґазета" подає допис американського інжиніра Джана Колдера, про порядки в трості сталевої конструкції „Стальмост" у Маґнетогорську, котрий він мав провадити.

Колдер показує, як большевицька влада та практика забивають усяку ініцbackground ініциятиву в інжинірах, як відповідальних людей позбавляється права рішати про важні справи, а це право віддається комуністам, які на цих справах не розуміються, і так далі.

Власний кореспондент „Промислової Ґазети" підтверджує жалобу Колдера. Ґазета старається зробити враження, що недостачі вже направлено.

(Про страшні порядки в Маґнетогорську писалося вже здавна в ріжних заграничних ґазетах, а большевики за кождим разом вістки ці перечили як буржуазні брехні. Тепер вони самі їх підтверджують).

ДОСЯГНЕННЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ТОРГОВЛІ.

ЛОНДОН. — Кілька місяців тому появився на анґлійському ринку перший цього року ладунок російського масла. Британські продуценти масла сейчас підняли крик, що, мовляв, їм грозить російська конкуренція. Вони вказували на російські пляни посилати до Англії річно 20,000 тон масла, та на певну руїну для імперіяльних продуцентів. Богато нападало на анґлійський уряд за те, що він не здержує російської торговлі.

Тимчасом показується тепер, що хоч Англія довозу не заборонила, нещастя не скоїлося, бо російські пляни не здійснилися. Досі прислано до Анґлії з Росії всього 7,300 тон. Советські маслобойні, видно, теж не працюють по пляні, виробленім у Москві.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:	ПЕРЕДПЛАТА:
Three cents a copy.	Поодиноке число три центи.
One year .... $ 7.00	На рік .... $ 7.00
Six months .... $ 3.75	На пів року .... $ 3.75
Three months .... $ 2.00	На три місяці .... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:	В Джерзи Сіті і Заграницею:
One year $10.00	На рік $10.00
Six months .... $ 5.00	На пів року .... $ 5.00
Three months .... $ 2.75	На три місяці $2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПІЗНАЮТЬ ФРАНЦІЮ

Сенатор Бора виступив у столиці стейту Айдаго з публичною промовою, яка знайшла відгомін і признання в далеких містах та в кругах, які звичайно цього сенатора гостро критикують.

Як голова сенатського комітету заграничних справ, тіла, яке попри департамент стейту має найбільший вплив на заграничну політику Злучених Держав, сенатор Бора говорив про політику світа. Він вийшов з заложення, що нинішний світ має вже досить воювання та стремить до замирення. Мира потребує світ, бо без нього загине під тягарем зброєнь, котрі 12 літ після світової війни, яка буцімто велася за роззброєння, забирає 85% усіх державних видатків європейських держав. Та на дорозі до замирення світ стрічає велике заборолo в Франції, себто якраз у тій державі, що колись найбільше домагала Німеччині за її зброєння.

Франція голосить, що в своїй політиці вона руководиться потребою й бажанням забезпеки. Себто вона хоче за всяку ціну запевнити своє існування, захоронитися перед упадком держави. Таке стремління сенатор Бора признає зовсім природним. Кожда держава природно до цього стремить. Та Франція натягає це стремління поза розумні межі. Вона добивалася гарантій свого безпеченства у версайськім договорі, як роззброєння Німеччини, запевнення, що Німеччина не буде зброїтися в будуччині. Це все вона осягнула, але цим не вдоволилася. Вона хотіла дальших гарантій. Створено ріжні міжнародні інституції, які можуть здержати Німеччину перед зброєнням і нападом на Францію, — як Лігу Націй, — але й цього було Франції замало. Франція збудувала ряд нових держав, які вона перемінила в своїх льокаїв: на випадок непорозуміння з Німеччиною вони мали би напасти на Німеччину зі сходу й полудня, тоді як Франція била би в Німеччину з заходу. Здавалось би, що аж тепер Франція буде мати досить гарантій. Але Франції й цього замало. Німець лежить уже на плечах, Француз сидить йому на грудях, з колінами на животі, але Француз все ще репетує: „Ратуйте мене, бо мене Німець хоче знищити".

Виступ сенатоза Бори треба признати важним чинником для поширення належитого розуміння світової ситуації, а рівночасно доказом, що це розуміння шириться.

ВИЛСОН, ПАДЕРЕВСЬКИЙ І ОРЛЯНДО

(Стаття надіслана).

(3)

III.

Крім виготовання того свого „меморандума" на нашу некористь — Падеревський ще і при іншій нагоді зробив нам велику медвежу прислугу. Коли би не він — то хто знає, який оборот взяла би загально-українська справа в 1919 році.

Доперва тепер оголошують всілякі дипломатичні документи держав, що вели з собою війну, а з них виходять нераз дуже інтересні справи на верх. І так — коли закінчилася світова війна, вернув до Риму якийсь д-р Е. І., що був довголітним італійським обсерватором дипломатичним. Він був особистим приятелем тодішного італійського президента міністрів **Орляндо**, а Італійці бачили в ньому великого знавця північно-славянських справ. Той добродій Е. І. здав Орляндови звіт про свої конференції з визначними Українцями в Льозанні і в Парижі та представив йому рівночасно, що будуччість Італії лежить на близькім сході, зосібна на північних берегах Чорного моря, а також в Малій Азії.

В тій політиці, говорилося у звіті, **може бути Італії потрібною Україна**, котра є краєм з незвичайними богацтвами природними, моглаб отже достарчувати Італії масу сировин, а за них діставала би в заміну італійські машини та вироби ткацькі.

Також і самоходи та літаки знайшлиб на Україні великий збут.

Італійський обсерватор представив дальше Орляндови на підставі історичних дат, що італійська торговля з цими землями триває вже від дуже давних часів і навіть тоді, коли Царгород зірвав зносини з Венецією (1171 року) то городи Піза і Ґенуя позіставали панами Чорного і Азовського моря, так, що доперва Турки поклали край тій італійській експанзії.

Колиж тепер (по 1918 році) вийшла Італія побідоносно з тої великої світової війни — то перед італійським народом отвирається велика можливість звернення цілого вивозу (експорту) на близький схід, тимбільше — що на заході виперли Італійців Німці, Англійці і Французи. — Е. І. представив президентови міністрів статистику богацтв України, а **Орляндо** так тою справою перенявся, що захотів допомогти Українцям створити свою власну державу, котра би потім стала союзницею Італії.

Світова війна дала Італійцям **47 тисяч** полонених галицьких Українців, бувших жовнірів австро-угорської армії. Отже, по думці італійських плянів, треба було цих 47 тисяч відповідно узброїти, утворити з них полки піхоти, кавалерії та артилерії, а перевізши їх кораблями до Одеси — рушити звідтам на Київ.

Річ ясна, що узброєння 47 тисяч полонених не представляло великих труднощів, бо воєнного приладдя мали тоді Італійці доволі.

Поговоривши з визначнішими українськими старшинами, порішив італійський президент міністрів Орляндо, що треба покищо обмежити цей корпус лише до **35** тисяч.

Коли справа була вже Італійцями постановлена — то італійський міністер справ заграничних, **Соніно**, повідомив про це французький уряд.

Але Франції були ті італійські пляни не на-руку. Вонаж з одної сторони все ще мріяла про це, що удасться задержати при життю стару Росію, яко свою союзницю і пострах на Німців. Повстання нової держави — України, котру їй Поляки представляли яко природну **союзницю** Німців — цілком не годилось з її політикою і її плянами. З другої сторони можна було наперно сподіватися, що Велика Україна упімнеться безумовно за західно-українські землі, за які власне воювали вже Поляки.

До того Дмовський представляв постійно Клемансови Українців яко заражених большевизмом, а Франція большевиків дуже не любила, вже хочби через те, що їх закріплення відбирало надію на відновлення старої Росії, дарма, що й сама Франція крепко обскубувала її від заходу в користь нової Польщі.

Досить, що Клемансо, довідавшися про ті українофільські пляни Італійців — аж затрясся з обурення. Він поспішився негайно з Англією і повідомив про це і Падеревського, а під його впливом вислано зараз до Риму ноту, протестуючу рішучо проти встрявання Італійців в українські справи.

Польські жерела кажуть, що **президент д-р Е. Петрушевич** дуже горячо старався видістати тих більше як 40 тисяч полонених для скріплення галицько-української армії. З другої сторони знаю, що керуючі наддніпрянські круги **„Союзу визволення України"** у Відни також були противні висилці тих полонених, між котрими були сотки офіцирів, свідомих патріотів, на Велику Україну. Ті круги мабуть сподівалися, що „власними силами" не дадуть її большевикам чи хочби й іншим „неділімцям". Такі „уєздні" патріотизми шкодили на кождім кроці нашій справі, а попри це і брак політичного змислу у тих наших людей, котрих історична филя винесла несподівано на верх.

Справа з нашими полоненими в Італії наводить нам на думку і той факт, як-то **Грушевський** — коли йому говорено про організацію сталої української армії — заявив, що йому її не треба, бо йому вистане **міліція!** Але діждався хіба лише **„отаманщини"**, котра ведення всякої — чи то зачіпної, чи хочби лише оборонної війни робила неможливим.

На закінчення повернемо ще раз до особи пок. Вилсона.

Справу самостійної Польщі поклав він як 13-тий пункт між своїми славними 14-ма „пунктами". Вилсон уважав іменно число „13" за **щасливе** у своєму життю, тим більше, що і його імя і прізвище складається рівно з 13-ти букв. Він отже з прихильности до польської справи всадив її на 13-те місце між своїми „пунктами". На підставі того 13-го пункту мала бути створена польська держава з земель, заселених **людністю неоспоримо польською**, а та держава мала мати свобідний доступ до моря.

Вилсон однак стояв уже від листопада 1916 року під впливом меморандума Падеревського, котрий його і в Парижі відповідно обробляв — а друге — як кажуть свідки — Вилсон на конференції в Парижі цілком не визнавався на штучках і „триках" старого парляментарного „тигра" **Клеманса,** стоячого під величезним впливом Дмовського. В той спосіб прилучено до Польщі навіть і **Волинь,** котра мала тоді заледви пять процентів Поляків!

І так Вилсонові „пункти", його бажння, щоби на цілім світі запанувало право і справедливість, а поневолені народи відзискали свободу — ті „пункти" і щодо нас і щодо Білорусинів зістали цілком обернені навиворіт.

Падеревський, фундуючи за зароблені в Америці доляри памятник Вилсонови — повинен був наказати вирізати на тім ось такий золотий надпис:

„Тому, котрого я так зручно піддурив".

Дм. Лущенко.

ПОДЯКА.

Дякую У. Н. Союзови за виплачення мені з фонду запомогового $50, котрі мені стали в пригоді.

Стефан Ґринтус,
член від. 371 в Нюарку, Н. Дж.

[М]ІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляється всіх членів Бр. св. Георгія, від. 239, що на місячних зборах 16-го серпня новим касієром відділу по конець 1931 року зістав вибраний член Іван Паращак, а Михайло Заньчук його заступником. — Волод. Сегинь, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любові, від. 370, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 22 серпня, в гали церковній, 12 Парк ул., в годині 7-ій ввечір. Проситься всіх членів прийти на час, а довгуючі нехай прийдуть і вирівняють свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — К. Марщак, предс.; Н. Рошко, кас.; П. [illegible]цембер, секр.

Пантелеймон Романов.

ДИМ.

Три дні перед дієцезійним святом голову сільради візвали до громади.

Голова оставив дітей, щоби робили самогонку, а сам пішов з писарем.

Коли переходили селом, глянули на комини та похитали головами. З кожного комина вилася стяжка диму.

— Всі працюють — сказав голова. — Чи то ми думали коли, що діждемося того і кожна хата має власну горальню.

— Добробут, — відповів писар — себто, що ми не дурно надставляли голови.

За якої пів години вертали оба скоро. Голова стукав у кожне вікно та кричав:

— Гасити, чорти якісь, ватру. Оголошую всі заведення зачиненими.

А коли з хат вибігали переляканi мужики та питалися, що є, кричав:

— Приїхав агітатор від боротьби з самогонкою. Вважайте! Ховайте!

— Але де ховати, коли вже розчина зроблена?

— Де хочете. Виливайте навіть телятам. А коли в котрого песького сина знайдуть, щоби не мав жалю.

І побіг далі.

— На збори! — кричав писар на другому кінці села.

— Зараз, ще маєш час, хай поспріятуємо.

— Он і роби тут щось — говорили мужики. Бігали з якимись кітлами, зашпонтувалися на порогах, на дітей. Діти глядiли на них з переляком.

— А ви чого тут плентаєтеся під ногами. Вас тут ще недоставало. Баби, до роботи! Тягнути кітли на подвіря.

За пів години голова вийшов на вулицю та глянув на комини. Диму не видно було ніде.

— Порядно працювали — сказав писар — за одну хвилину ціле село тверезе.

— Дисципліна.

Приїзжий в шкіряній куртці, з торбою в руках, поступив до школи. Там визначено збори. Прийшли люди. Розступалися перед приїзжим на два боки, наче в церкві, коли переходить начальство.

Приїзжий пристанув біля стола, отворив теку, час від часу поправляв рукою та відкидав назад волосся, що все йому розсипалося та звисало, коли схилявся над столом. Хвилинку глядів підозріло на присутніх, а потім ненадійно спитався:

— Робите самогонку?

Всі мовчали.

— Хто не робить, хай піднесе руку.

Всі стояли, не ворухнувшись.

— Що за чорт... сказав приїзжий. І спитав перporний скраю:

— Ти робиш самогонку?

— Навіть на думку мені не приходить.

— Тож чому не піднесеш руки?

— А щож це, я сам один маю підносити?

— А ти?

— Ні.

— Так то, товариші, проголошується тиждень боротьби з самогонкою. Хто робить горівку зі збіжа, той допускається найбільшого злочину, бо так підкопує народний добробут. Збіжа й так небогато, треба його шанувати. Розумієте?

— Щож тут розуміти? Відомо — озвалося кілька голосів.

— Тож так. Ви самі повинні дбати про те, коли є між вами такі несвідомлені члени суспільности, що не розуміють цього.

Ті, що стояли попереду півколом перед столом з шапками в руках, як стоять підчас проповіди, стали при останніх словах обертатися та водити очима по дальших рядах, начеб шукали, чи не знайдеться там хтось несвідомлений.

— Бо я переїзжав, одним селом, а там майже з кожного комина знімається димок.

— Чи справді... А тут за таке... Тут у нас, дай Господи, себе прокормити.

— Свято! — озвався ззаду якийсь нерішучий голос.

— Щож з того, що свято? Ось у вас також свято, а диму таки нема.

Мужики, що були найближче вікон, похилилися та не знати чому, глянули на вулицю та повели очима по небі.

А не можна цей тиждень перенести на інший? — спитав якийсь нерішучий голос.

— Що?

Питання не повторилося.

— А по хатах будете ходити?

— Що?

Відповіди не було.

Пів години пізніше приїзжий відкинув рукою волосся назад і вийшов зі школи. Всі тиснулися в сінях і перепхалися за ним на вулицю та з здавленим віддихом ждали, куди піде.

Приїзжий стояв з торбою в руці та водив очима по коминах хати. Мужики приноровлювалися до напряму його зору й собі водили очима.

— Здається, диму ніде нема — сказав приїзжий.

— Ніколи в нас не буває — відповів зараз голова сільради, перепхавшися наперед.

— То добре. Бо у ваших сусідів димиться з кожного комина.

— Нема дисципліни — відізвався писар.

— То добре, проголошується тиждень боротьби зі самогонкою. Слухайте голови сільради та помагайте йому в усьому.

— А як буде на другий тиждень?

— Що?

Ніхто не відповів.

— Кара Божа — говорили мужики — свята надходять, ми все приготовили, як ялося, розчину зробили, а тут нараз, на — маєш!

— Ще незадовго може проголосять, щоби тиждень ходити без штанів.

— Правду кажете. У людей свято, а в них — тиждень.

— А може розпалювати, — почувся голос ззаду, коли приїзжий зник на скруті дороги.

— Я тобі розпалю! — крикнув голова. — Коли тобі сказали, що цілий тиждень — боротьба, то маєш це розуміти, чи ні?

Підійшов задиханий коваль. На зборах його не було.

— Куди тебе носило?

— Куди... холери на них нема — відповів коваль, витираючи руки в фартух — баба зі страху викинула розчину корові. Корова впилася та стала ґедзитися, що годі собі дати раду.

— Тамтого разу також якісь приїхали — сказав римар — а мої діти робили самогонку тай так повпивалися, що заточуються чортенята. Один з них щось там сказав їм, а мій Механько восьми-літній — все на них наматіркує йому. А я з моєю бабою остовпіли.

— Біда з дітьми.

— Фабриканти — власна їх рука для них паном.

— Мій Федько щойно девятий рік зачав, а що дня пяний та пяний.

— Молодий ще, щож можна від нього хотіти.

— Так, мають діти щастя: ми закоштували горівки тоді, коли ми вже сивіли, а ті мало що не від колиски дудлять.

— Зате матимуть що згадувати.

— На війні вже занадто тяжко. Ми пять літ воювали тай самі скажіть, що дня лепета тверезіща. Вже аж на світ божий обридло було глядіти.

— А тепер знову щось придумали. Щож це, не могли заглянути у календар? Підтягли під саме свято.

Голова якось довго, заслонюючи очі долонею, поглядав туди, куди поїхав агітатор, а потім спитав:

— Не бачили ви — місток уже минув, чи ні?

— О, вже виходить на горбок — відізвалося кілька голосів і всі глянули на голову сільради. Цей виняв капшук, не дивися на нікого і став скручувати папіроску.

— Так намучилися ми на війні. Прийде було свято, а горівки нема. Й усі ходили ніби щось погубили. Бувало й не матіркує ніхто ціле свято.

— А то тобі раз свято!

— Що тут богато говорити — ми були наче мерці.

— Ех, зате, як ми горальні розбивали... Там попили собі... Як дірвалися до бочок зі спіртом, то пили, поки смерть не прийшла.

— Це мені раз смерть... наче в казці!

— Так нераз ідеш селом, наче ціле вимерло: лежать непритомні.

— Нема справдішньої свободи. Ех!... — озвався хтось і зітхнув. — Скільки то збіжа марнується — забирають на той податок. Таж колиб усе в нас лишалося, то можна би до осени котел наснипати, хлопців запрягти до роботи тай лежи в холодочку. А тут свято надходить, а ми наче які бісурмани...

— Все пішло коміть головою — запримітив хтось. — Давніше в свята люди пяні, а корови тверезі, а тепер люди тверезі, а корови пяні...

Коваль сплюнув лише мовчки. Потім підіждав хвилиночку та сказав:

— Зо дві фляшки змарнував проклятий.

— А яку горівку вже стали фабрикувати. Давніше пеш — Матінко Божа, завіщо нас караєш, чути її догтьом і спаленкою — потім голови не можеш підняти. Тепер люди вже вспіли так навчитися, а тут тобі зі своїми тижнями. Тай ще причандали забирають. Себто, знову вали головою об стіну.

— Абож то їм це в голові? В них лише одна журба — перепиняти в роботі.

— А чиж можна без горівки? Не згадувати вже того, що душа тужить за нею, бож ніякої справи без неї не полагодиться: заяву якусь подати, до громади піти — щож, прийдеш голіруч?

Голова курив мовчки, сильовував разураз і поглядав на горбок.

— Правда, щира правда — почулися згідні голоси.

— Ось я забув моїм коням виробити пашпорт. Давно вже вони повноліттні, а вони були в мене без реєстрації. Засу-

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

RECEIVES VIOLIN AWARD.

Clevelander of Ukrainian Descent to Study in New York.

Days of caddying, selling papers on street corners, doing odd jobs and teaching dancing so he could take violin lessons, are over for Michael Herman, 21, of 14409 Benwood Avenue S. E., who has received a violin scholarship for four years' study at the Julliard School of Music, New York. Walter Damrosch, the conductor, heads it.

Herman won it while teaching ballet in New York, from among 500 applicants. He is a pupil of Morris Kaplan, Carnegie Hall.

Ukrainians of Greater Cleveland will hear his recital in Lincoln High School Auditorium Aug. 22. The recital is in the nature of a welcome by the city's residents of Ukrainian descent.

(**The Cleveland Plain Dealer,** Sunday, August 9, 1931).

ADD MORE "GLADS" TO 200,000 TODAY.

Growers Showing in 200 Classes Gives Judges Task as Show Opens.

Another bright spot in this city's year of great cultural displays was the National Gladiolus and Cleveland Garden Flower Show that opened yesterday noon in Public Hall. The paid attendance for the day was 2,949.

A minimum of 200,000 gladioluses were in the hall yesterday, officials said.

Among the species attracting most attention yesterday at the show was "Laciniatus," a flower valued at $1,000 and produced only after 100 generations of cross breeding. It is owned by A. E. Kuderd, 65, of Goshen, Ind.

The show was enlivened last night by a troupe of twenty Ukrainians, who put on some of their national dances. Two children, Alice Kucher, 5, of 2780 W. 11th Street, and William Mural, 6, of 3123 Cypress Avenue S. W., offered novelty and solo dancing numbers.

(**The Cleveland Plain Dealer,** Saturday, August 15, 1931).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СВІТОВА ГОСПОДАРСЬКА ДЕПРЕСІЯ І ВАРТІСТЬ ЗЕМЛІ.

Загальна господарська світова депресія принесла великі втрати людям, котрі інвестували свої гроші в цінних паперах. Неодин ставить собі питання, як забезпечити свій гріш, як ужити його, щоби мати з нього як найбільший пожиток.

В теперішніх часах загального безробіття знову видвигається на верх інвестовання в землі (ріел естейт) як один з найкращих і найпевніших грошевих вкладів. Правда, в загальнім спаді цін і вартість землі в певних місцевостях спала, але кождий знає, що вартість землі в добрих місцях піднесеться дуже скоро, як тільки відносини зміняться на краще.

Відповідне розумне інвестовання грошей в землю приносить навіть тепер потрійний зиск, бо: дає здорове, гарне мешкання рідні; підносить родинне життя, а в многих випадках дає змогу прожитку для членів родини, а тимсамим зменшує безробіття.

Памятаймо, що при першому господарському поліпшенню ціла хмара агентів кинеться на наших людей з ріжними пропозиціями щодо закупна недвижимостей. Та я думаю, що саме тепер є найдогіднійша пора вибрати собі місце на дім. При цьому треба однак мати на увазі: 1) Положення землі, 2) Вигляди на будучу ціну і 3) Вигляди на працю для себе чи розвій власного підприємства. Щойно по розвязанню цих трох питань можна бути певним, що вибереться догідне місце.

Та наші люди дуже часто не звертають належної уваги на ті річи. Я бачу це наглядно по наших людях в Ню Йорку й околиці.

Дуже мало наших людей знає про це, що зараз під боком Ню Йорку лежить найбільший і один з найкращих американських островів, а саме Лонг Айленд, який своїм морським положенням, полученнями, підсонням, зростом населення та вартости землі надається найкраще на місце поселення для Українців з Ню Йорку й околиці.

Морське побереже острова тягнеться 120 миль і це є одиноке морське побереже нюйорського стейту. Через близькість моря підсоння Лонг Айленду є одно з найкращих Америки. Краса і придатність цього острова лежить в ріжнородності. Бо не тільки має він чудове морське побереже, але прекрасні фарми, озера, державні величаві парки, ліси, літні оселі, школи і фабрики. Саме тому цей острів надається на місце оселення як для богатих так і бідніших, бо дає змогу кождому розвинути свій власний бизнес.

Тому не диво, що чужинці закуповують найкращі землі на цім острові, бо вони бачать всі можливости розросту цеї країни і всі можливости з тим злучених зисків.

Це є той гарний острів, на якім американський поет написав свою звісну пісню: „Гом, світ гом".

Та те все знають Американці й інші народности, а Українці — ні. Значно зріст цього острова від 25 літ, я міг би тільки порадити Українцям, щоби вони проїхалися по нім, приглянулися його життю і красі та самі подумали над тим, чи він надається до розбудови українських кольоній, бо я думаю, що так.

Я певний, що в Америці є багато подібних місцевостей, як Лонг Айленд, і на них повинні Українці звертати увагу й там поселитися та купувати доми і землі. Саме тепер є відповідна пора за дешеву ціну купити дім чи землю.

Михайло Галан,
Асторія, Л. Ай.

УКРАЇНСЬКИЙ ВСЕПРОФЕСІЙНИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ В ЧЕХОСЛОВАЦЬКІЙ РЕПУБЛИЦІ.

До Українського Громадянства.

Катастрофальні господарські обставини, в яких опинилися міліонові маси працюючого люду всього світу, ще більшим тягаром лягли на плечі українського робітництва, що перебуває на еміграції і фігурує на ринку праці під фірмою чужинців.

У виключно тяжких умовах перебуває те українське робітництво, котре перейшло кордон зі зброєю в руках і попало в положення військово-політичної еміграції. Перед цими емігрантами життя поставило подвійне завдання: продавати свою працю на чужому ринку, щоб забезпечити своє фізичне істнування, та гідно репрезентувати перед світом ідею боротьби за наше визволення.

Згадана подвійність обовязків примушувала нашого емігранта робітника вступати в ряди місцевої професійної організації з надією в скрутний час дістати від неї якусь допомогу; з другогож боку, український робітник не міг стати осторонь від своєї української робітничої організації. Праця цієї організації (Робітничий Союз) мала і має дуже мало ознак професійного характеру і обмежується головно правними та культурно-просвітними справами. Через те для кожного організованого робітника повстали певні матеріяльні зобовязання — ріжного роду членські внески та пожертви. Ці зобовязання набирали іноді таких обтяжливих розмірів, що робітництво не витримувало і з цих причин залишилося лише в одній якійсь організації, вибираючи зпоміж двох — здебільшого свою рідну українську організацію.

Український Всепрофесійний Робітничий Союз у Чехословацькій Республиці таксамо, як і інші українські емігрантські організації, виконуючи свою першу і найголовнішу повинність супроти своїх членів, а саме — захищаючи правні інтереси щодо перебування в межах чужої держави, щодо права на працю в ній та полагоджуючи ріжні справи родинно-правного характеру, на превеликий жаль, протягом свого чотиро-літнього істнування не мав засобів, не спромігся на створення власних фондів для допомоги в таких наглих випадках, як безробіття і смерть, не кажучи вже про інші потреби українського робітника-громадянина.

Скромні кошти, що створювалися тільки з внесків і пожертв своїх членів, витрачалися на полагодження справ правного порядку та утримання відповідного технічного апарату.

Український Всепрофесійний Робітничий Союз у Чехословацькій Республиці не діставав і не дістає ні відкіля жадних підпомог і відказаний тільки на жертвенність та свідомість своїх членів. Господарська криза знищила матеріяльні ресурси Союзу до найнижчого голодового рівня.

Українські робітники, які 10 років тому відважно боролися зі зброєю в руках за незалежну демократичну Україну, переносячи голод, холод, тиф і ворожі атаки, тепер, в момент господарської скрути, знову опинилися в невимовно тяжкім положенню, і не тільки самі, але з своїми родинами і малими дітьми.

В хаті голод і хвороби, в душі зневіра, страждання і розпука!

Знесилення і свідомість того, що допомоги нівідкіль ждати...

В таку тяжку, безпросвітну годину звертається до всього **Українського Громадянства** Управа Українського Всепрофесійного Робітничого Союзу в Чехословацькій Републиці з горячим закликом прийти на допомогу нашим безробітним своїми посильними жертвами.

Управа УВРС в ЧСР, свідома свого обовязку і виконуючи його, не має іншого шляху заспокоїти найпекучіші потреби фізичного існування безробітних, активних борців за вільні українські ідеали, своїх товаришів та співтоваришів цілої української політичної еміграції.

Нехай же в цю хвилю встануть перед очима нашими безконечні фільми української боротьби з смертельними муками і красою жертви героїв для визволення України!

Нехай же думка наша сягне в будучність українського народу і в тому палкому бажанні щастя та любови до нього винайде місце для того маленького обовязку, котрий з правдивою братською щирістю маємо виконати в сучасности, хоч у відношенні до дітей, що підростають з вірою, що вони довершать те велике діло, за яке боролися їх батьки.

Пожертви просимо засилати на біжучий рахунок Управи УВРС: Ml. Boleslav, Sporitelna mesta Ml. Boleslave. CSR. Ukr. Vs. Deln. Svaz.

Кореспонденцію надсилати на адресу: Ml. Boleslav, Josefodolska ul. c. 479. IV. Vykonny vybor UVDS v CSR.

За Управу УВРС:

І. Беззецький, голова; **О. Статників**, містоголова; **Д. Куликовський**, секретар, **С. Салінський**, член-скарбник, **О. Міщенко**, член управи, **В. Крижанівський**, член управи, **Г. Статникова**, член господар.

Молода Болеслава, липень 1931 року.

Пан К. стрічає на Руській вулиці звісного з плодовитости українського письменника п. М.

— Здоров, Осипе, друкуєш може знов що нового?

— Щож ти думаєш, що я польський міністер скарбу, щоб все друкувати? — відповідає поіритований М.

дять, думав я. Та я привіз три пляшечки...

— Коли ще де трапиться добрий, вирозумілий голова, то можна жити.

— А найважніше, що це й так нінащо: коли вже природа так уладила, то як і не мудрий, на одно вийде.

— Це правда... минулого року, все збіже зужили ми на горівку, самі без хліба сиділи, але на свята кожен так собі дав духа, що лежали наче колоди.

— Бо й якжеж... нарід, хвалити Бога, православний, не забув хреститися, головнож, де голова сільради розумний.

Голова докурив папіроску, глянув на горбок і сказав:

— Уже його не видати! Всі обернулися до нього й застигли.

— Тому, що свято за плечима тай беручи під увагу місцеві потреби й обставини населення... проголошую горальні отвореними. Але пильнуйся! Запримічу кого того тижня, не дарую.

— А якжеж з димом? — спитав хтось іззаду.

— Дим ховай, де хочеш, пяних дітей не пускати на вулицю, бо ще хто впаде на голову, а вони не панькаються.

— Слухати голови сільради! — сказав писар.

Ярослав Гашек.

ПАН ФЛЬОРЕНТИН CONTRA ХОХОЛКИ.

Пан Фльорентин був учителем, а Хохолка учнем першої кляси. Пан Фльорентин був учителем латинської мови, а Хохолка вів розпучливу боротьбу з латинською мовою. Вона здавалася йому страшнішою ніж еспанські чоботи, яких уживали за інквізиції. Пан Фльорентин глядів зневажливо на нерішуче лице учня першої кляси Хохолки, що підчас лекції латини дріжав у страху першого та другого нахилу, від третього нахилу дріжання його перемінювалося в справжне безпереривне замороження. Коли Фльорентин глядів на нього, Хохолка піднімав счудовані очі до стелі та просив, щоби йому було вільно вийти з кляси. Так він робив усе, коли до нього доходила черга оповідати свою лекцію. Хохолка починав трястися з жаху на саму думку про письменну задачу й на всякий спосіб старався видістатись із кляси.

Це була перша письменна шкільна задача. Після молитви роздали зшитки з пересторогою, чого писати не вільно та що за це дістануть лиху ноту. Хохолка взяв перо в руки та дріжучою рукою став списувати з таблиці теми, котрі конче треба було перекласти на латинське. Він думав над тим, якби то не наробити однакових із сусідами помилок і не дістати за це недостаточної ноти. Він писав перше слово на-брудно та крадьки глядів до свого сусіда Батека, що також не відзначався спосібностями до латини. Цей погляд на сусідову роботу переконав Хохолку, що справа з Батеком також погана, бо Батек перекладав таксамо, як і він. Хохолка злякався та глянув зажуреними очима на образ, на якім були намальовані звалища Трої, а потім став глядіти на спасаючий ключ від вотерклозету, що висів на стіні. І як у старовину гонені проступники шукали схоронищ у святинях, так і Хохолка спасався у вотерклозет, погорджуючи клясичним образуванням!

На шкільній лавці красувалися мудрі речення: „Стіл не широкий і не високий". „Пята це часть тіла, піхотинець це вояк". „Мати це не сестра". „В Римі було богато домів". „У саді є дерева" і тим подібні правди. Хохолка засів у вотерклозеті, в цьому прибіжищі, в цьому храмі всіх переслідуваних першоклясників. Він думав лишитися там до кінця лекції: хай його зшиток остається чистий, без одинокої помилки проти правил граматики, а навіть духа латинської мови. А коли забудькуватий учитель спитається, чому він нічого не переклав, то Хохолка певним голосом відповість:

— Я весь час сидів у вотерклозеті.

Колиж учитель йому не повірить, Хохолка приведе його до вотерклозету та покаже на дошці напис: „Вячеслав Хохолка, I. a, 16/XI." Він написав ті слова великими буквами та сів собі в свойому незайманому прибіжищі, хоча й не зовсім спокійному, всеж таки більше або меньше надійнім. Нараз хтось перебіг коридором, застукав до нього в двері та закричав:

— Хохолка, йди до заняття!

— Не можу, — сказав Хохолка у відповідь на приказ учителя Фльорентина.

І хоч вертався вже чотирнацятий посол, Хохолка й далі сидів із тією вірою, що тим словом „не можу", він зломить учителеву впертість. Війну виповіджено. За пять хвиль пятнацятий посол знову йшов до останнього прибіжища учня першої кляси Хохолки та стукаючи в двері, кричав:

— Тобі веліли йти на лекцію!

— Не можу, — знову відповів Хохолка, цим разом так гордо, як відповідав Леонід у Термопілях перським послам. Знову настала тишина. Хохолка рахував секунди та нарахував їх около шістьсот, що творило приблизно десять хвиль, які пройшли від останнього приказу вчителя Фльорентина.

Потім почулися тяжкі кроки та грімкі удари в двері.

— Хохолка, вилізайте відтам, таж ви не зробите писемної задачі!

Це був голос учителя Фльорентина — голос строгий та погрожуючий, голос жорстокої людини, що жажде невинної діточої крови учня першої кляси.

— Я не можу, пане професор, — задзвенів дріжучий та тихий голос Хохолки.

— Я приказую вам вийти!

Страшна боротьба почалася в душі Хохолки, одначе опірний дух побідив.

— Я ніяк не можу! — сказав він рішучо.

— То ви не хочете вийти?

— Я не можу.

Пан Фльорентин побіг у канцелярію директора.

— Пане директор, один ученик, на назвище Хохолка, від першої писемної задачі втік до вотерклозету, сидить там цілу годину та не хоче виходити.

Директор устав, очі його запалали гнівом від такого безпкету. Вони оба почалапали до Хохолчиного прибіжища.

Перший застукав пан Фльорентин.

— Хохолка, вважайте, що тут директор! Вилізайте з вотерклозету.

— Слухайте, виходіть, — сказав директор — не противтеся, а то матимете неприємности. Де живете?

— Вулиця Вонска ч. 5, пане директор.

— Його мати служниця, — завважав учитель.

— Слухайте, Хохолка, — став уговорювати директор.— Ваша мати служниця, а ви, замісць того, щоби врадувати вашу бідну маму доброю нотою з латинської задачі, сидите у вотерклозеті. Чи вам не жаль вашої неньки? Доволі розмов, я приказую вам вилізти та взятися за ваші обовязки!

— Я не можу. Я ще не можу.

— Не жартуйте собі з нас, а ні то вас запишуть у клясовий денник.

— Не можу.

— Запиуть вам замітку з поведінки.

— Я не можу.

— Вас виженуть з ґімназії.

— Я не можу.

Вчителеві заіскрилися очі. Директор розсердився. Оба спільними силами взялися до дверей вотерклозету. То був розпучливий наступ. Хохолка прислухувався їх старанням дістатися до середини, вперся об двері, щоби перешкодити їм. Та всі його зусилля були даремні. Фльорентин із директором наляг на двері твердині. Твердиня піддалася і вони вломилися у середину. Одначе показалося, що твердиня була пуста. Щоби не попасти живим у їх руки та не писати задачі, Хохолка, як почув тріскіт дверей, стрімголов кинувся в діру вотерклозету.

— Це для нього найліпший вихід, — сказав учитель Фльорентин — інакше він наробив би богато чималих помилок у задачі.

А директор крякнув у цю яму, що проглотила відважного противника:

— Хохолка, осталяю вас на шість годин у карцері!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

Відзначення Українця-скрипака й концерт.

Ціла наша українська громада втішилася, коли прочитала в місцевій американській ґазеті „Сондей ПлейнДілер" з 9 серпня б. р., що наш скрипак і танцюрист, Михайло Герман, дістав „скалєршіп" і буде міг студіювати даремно 4 роки в Ню Йорку в „Джуліярд Скул оф Мюзік", яка є під проводом славного дириґента Волтера Демроша. Клівлендська громада задумала допомогти молодому музичному талантови, тимбільше, що гром. Герман є добрим і щирим Українцем, котрий брав завжди активну участь у народнім житті і був інструктором українських танків у школі балетмайстра В. Авраменка.

Для цеї допомоги завязався місцевий комітет, на чолі якого станув гром. О. Е. Малицький, наш молодий адвокат.

Рішено влаштувати в суботу, дня 22 ц. м. величавий концерт, який заповідається як найкраще. Участь у концерті зголосили: Співацьке Товариство „Бандурист" з своїм диригентом п. Павловським, Хор „Боян" під проводом п. Когута, а також Американсько-українська банда під проводом п. Леська.

Будуть теж танцювати ученики школи В. Авраменка під проводом уч. Р. Фенчинського, а старокраєва сільська музика відограє кілька краєвих весільних танків.

Як солісти виступлять: п-на Ольга Романець, сопран і п. Герман як скрипак і як танцюрист.

Буде це отже великий концерт з добірною програмою, з якого дохід призначено на добру ціль. Тому можна надіятися, що галя Линколн Гай Скул, в якій відбудеться цей концерт, буде виповнена по береги громадянами нашої кольонії.

Місцевий.

— Тепер друже мусиш оженитися — говорить жонатий до кавалера. Чи може бути щось милішого, як вірна жінočка, котра тобі варить ріжні присмаки, справляє біддя, направляє убрання.

— Кавалер: Такої жінки я дійсно хотів би.

— Жонатий: (задумався) І я також...

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Склеп Сурми має не аби який вплив на зниження ціни на товарах. Доки не продавано рекордів в Сурмі, то всюди в Ню Йорку рекорди були по 75 цнт. Як лиш ми оголосили по ґазетах, що взяли аґенцію продажі рекордів від усіх компаній, так зараз другі склепи на „Іст Сайд" змовились і знизили ціну з 75 цнт. на 60 цнт. Думали, що тим примусять склеп Сурми заперти, та їм то не помогло, бо вони вже давно свої склепи позаперали, а в Сурмі ще дальше продаються рекорди по 60 цнт.

Тепер знов та сама штука. До музичного стору додано ще цукорний (конфекційний) і наші сусіди знов настрахалися, щоби ми не забрали їм всіх костумерів; на вікнах оповістили, що продають соду з айскрімом по 5 цнт. (попередно продавали по 15 цнт.). Хоть би склеп Сурми і не оплатився на тім, але коли він має вплив на таку знижку ціни, це треба дати йому признання. В кого є велика родина то варта приїхати навіть з другого стейту до Ню Йорку на айскрім.

Навіть Вісти з Січового Базару набирають признання хоч би тим, що зачинають люде їх критикувати. Ось вчера прийшов оден добродій і звертає увагу, щоб не писати „дівчата", а панночки. Другий звертає увагу, щоб не писати „лучші" костумери, бо костумери всі добрі. Я ще годен навчитися писати.

Панни: Христина Ревуцька, Юлія Романчук, Ольга Опеля, всі укінчені учительки, котрі по вакаціях ідуть на посади і починають вчити американських дітей. Велика користь для Українців була би, колиб такі учительки були до того ще свідомі Українки, щоб при нагоді могли своїм ученикам пояснити про своє походження, про Україну; щоб такі учительки мали курс танців Авраменка і у відповідний час навчили своїх учеників українських танців, щоб на якімось пописі могли їх ученики другим заімпонувати.

Челіст Михайло Вдовяк і його українське тріо грає на редіо в середу, дня 19-го с. м., в годині 11.10 рано на Стації W.N.Y.C., 550 кс. Хто може, хай послухає. М. Вдовяк і тріо будуть грати українські кусні, як Гамалія і т. п. А слухачі Українці повинні написати свої враження на стацію; це поможе йому дістати сталу роботу на стації.

Панна Ольга Ткачук з Тейлор, Па. (пяністка) остається в Ню Йорку, на зиму отворить своє студіо на пяно. Вже можна записувати свої діти до неї на науку в Сурмі.

Михайло Пелех з Гарлем, Ню Йорк, добре платить за своє радіо і є ним задоволений. Запитаний, де працює, сказав, що за „вачмана" у Вулворт компанії на ніч. Дістав роботу через знайомість. Має там зложений бонд і відвічає за ввесь товар, що там лишається. Наші люде є всюди, щоб лиш більше було їх на чолі.

Михайло Попик з Джерзи Сіті, також платить рати точно, працює на колеї, мала платня але стала. Разом з ним працює богато Українців.

Відвідали Сурму: Дмитро Лопатюк з родиною з Порт Артур, Канада. Василь Ониськів, адвокат з Пітсбурга, Па. Д-р С. Черняк з Філаделфії і богато других, але того тижня були такі „бизі", що записати було годі.

СВОБОДА, РІВНІСТЬ, БРАТЕРСТВО.

Причин французької революції треба шукати далеко глибши, як це подає історія, яка каже, що політичний режім у державі дійшов був до повного безглуздя й тому необхідно було його повалити, замінити кращим. Ми є якраз свідками тяжких, політичних режімів у ріжних державах, а навіть поневолення народів, але нема там ані революцій, ані державних переворотів. Кожний політичний режім має своїх прихильників і замало є розаґітувати противників, щоб викликати революцію. До таких великих чинів треба мати і великі ідеї, треба мати в собі можність вірити, як Франко казав, у недосяжне, невідоме й недомовне, треба відчути в собі внутрішню творчу здібність.

Безперечно такі перві мав і ще сьогодня має в собі французький нарід. Як колись французькі робітники, селяни й вояки поспішали аж з Марсею на поміч революції, й, у своєму екстазі вміли віддати нове пісенью, яка стала французьким національним гимном, так і сьогодня вони всі при зустрічі німецьких міністрів в Парижі, кричать — хай живе мир, якого дійсно бажають. Це одначе не значить, що той самий французький вояк, який сьогодня кричать „хай живе мир", не піде завтра під звуки Марселези в нову війну, якщо цього буде вимагати добро Франції.

Такою є психіка Француза. Він однаково сильно вміє любити й ненавидіти, й не жалує старого в імя нового. Звідси й причини наполеонських воєн й одна з тайн його успіхів. У нас знають Наполеона як войовника, геніяльного полководця, одначе вся велика і справді ґенеяльна творчість, яку вложив він у нутрі французької держави, — в нас майже невідома.

Ідея французької революції, виложена трома словами: свобода — рівність — братерство мала свій глибокий змисл. Вона не була рафінованим твором людського ума, але виявом французької душі. І коли боротьба за здобуття Бастилі увінчалася успіхом революціонерів, всі приняли цей успіх з повним радости шалом, дарма, що там оподалік Бастилі лежали трупи їхніх товаришів переможців. Таксамо радісно зустрічали Французи й покінчення світової війни. Шляхотність боротьби й відвага залишились питомим й по сьогодня.

Булоб одначе грубою помилкою думати, що Французи легковажать якунебудь справу. Якраз навпаки. Може в жадній іншій країні не панує серед мас такий глибокий патріотизм, як саме у Французів. Звідси й випливає пошана чужинця до французької нації, бо вона велика не тільки своєю творчістю, але й своєю внутрішньою самопошаною. Один з найкращих виявів такої пошани чужинців мав місце в часі недавних виборів президента французької републики. Загально знаним є, що симпатії папи були по стороні кандидата Бріяна, хоч цей державний муж був головним речником відділення церкви від держави у у Франції. Ще й сьогодня більшість французьких політиків згідна в тому, що тільки завдяки Бріянови ця справа знайшла одобрення законодатних тіл.

З французької революції, з ідеї свободи — рівности— братерства, скористало чимало інших народів, але всі вони тільки менш або більш невдало наслідували Французів. Не вистарчає ще бажання й добра воля скористати з чужої ідеї. Для цього треба мати психічні здібности й чуття великого, треба бути здібним самому велике творити. Найкращий доказ на це маємо в Поляків і Москалів, які, хоч і намагалися скористати як найбільше, залишились в дійсности дуже далекими від ідей французької революції. Дуже часто намагання перевести кличі французької революції в іншій країні доводять якраз до протилежних наслідків. Але всеж французька революція започаткувала нову добу у розвитку людства, хоча й жадному народові ця ідея не дала такого всебічного творчого гону, як саме Французам. І тільки цій ідеї вони завдячують свою сьогоднішню могучість.

Коли в день 14 липня (здобуття Бастилі) рік-річно на улицях Парижа і по цілій Франції відбуваються танці, то це не тільки радість колишнього успіху революції, але й радість з самого життя. Дивне, незрозуміле враження викликає у чужинця такий спосіб святкування революції. Він є йому чужий, бо чужою є йому ціла французька психіка, яка була здібна на таке велике діло.

(„Незалежність").

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1932.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у багатьох тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша й остання сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошення буде стільки дорожче коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить знаходитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотілиб, аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1932 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30 серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Ці гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"

81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАНІВ СИН.

(15)

Не так легко було спустити „бабку" хлопця понад бік корабля до жидучої з боку корабля лодки. Хлопець усе хотів бути коло неї. Коли її нарешті безпечно осаджено на дні лодки, хлопчина ускочив за нею, легко як кіт. Так пильно був він занятий цею справою, що й не завважав, як йому з кишені висунувся пакетик та упав у море.

Вже було темно, коли хлопчина й „бабка" ввійшли до драгнтивої шопи, що мала годний напис: „Готель". Там вони дістали кімнату на другому поверсі. Тут його огорнула скука за хатою й родиною, як він пояснив своїй „бабці". Вона могла лишитися в Африці, але його сумління перло вертати домів, до Англії й до родини. Та „бабка" воліла з усього проспатися.

Хлопець скоро заснув. Снилося йому, як він вертає домів і як радісно його витають родичі.. Але тоді, як він блукав у сні по Англії, хитрий обманець Кук скрадався до нього в кімнату.

Обережно закрався він до дверей. Підслухував. Видно, сплять, подумав. Отворив витрихом двері і ввійшов у середину. Місяць слабо освітлював середину кімнати. Він скрадався до ліжка. У далекому куткы кімнати ось рушилося, а так легко, що навіть чутке вухо вломника не могло зловити шелесту.